

Wandeling 1

Halte 12: Achterstelling en integratieproblemen

Twintig jaar minderhedenbeleid, vijftig jaar migratie (en stabilisatie van die migratie) en een geprofessionaliseerd inburgeringsbeleid, hebben de achterstand van migrantengroepen (nieuwe én oude) echter nog steeds niet kunnen wegwerken. Die achterstand heeft verschillende oorzaken, én is anders bij oude migrantengeneraties en nieuwe.

We hebben het hier over **achterstand bij de 'oudkomers'**: migranten zoals Turken en Marokkanen, die hier vaak al enkele generaties zijn. Normaal gezien doet een groep migranten er drie generaties over om 'geïntegreerd' te raken in een nieuwe maatschappij. Bij veel Turken en Marokkanen is dit echter niet het geval. Sterker nog: de derde generatie van vandaag is vaak slechter af dan de eerste generatie die hier in de jaren zestig aankwam. In 2001 zaten 58% van de Turkse en 55% van de Marokkaanse burgers onder de armoedegrens, bij de Belgen bedroeg dit 12%. 38% van de Turken en 25% van de Marokkanen hebben een inkomen beneden de 500 euro.

Dat heeft verschillende oorzaken, én de **achterstand begint vaak vrij snel**. 1 op de 5 leerlingen uit het basisonderwijs heeft een niet-Belgische nationaliteit. Maar de helft van de niet-Belgische lage schoolgangers heeft al minstens 1 jaar schoolse vertraging, tegen 1 op 5 bij de Belgische kinderen. Tegen de eerste graad van het secundair onderwijs heeft al drie vierde van de niet-Belgen minstens 1 jaar schoolse vertraging, tegen één derde van de Belgen. Door een mengeling van factoren (taalachterstand, te weinig ondersteuning thuis of op school, te weinig geloof in eigen kunnen of geen realistische kijk op de arbeidsmarkt, zich 'niet thuis voelen' op school of een kloof tussen de belevingswereld thuis en op school, een pessimistische visie op de toekomstmogelijkheden) haken ze gaandeweg meer af. Ze worden systematisch ook vooral doorverwezen naar bepaalde schoolrichtingen. Terwijl niet-Belgen slechts 7% van het algemeen secundair onderwijs uitmaken, ligt hun aandeel veel hoger dan de Belgische percentages in beroepssecundair onderwijs (19%), buitengewoon secundair onderwijs (19%) en deeltijds beroepssecundair onderwijs (29%). Ze kiezen opvallend vaak voor opleidingen die weinig arbeidsmarktgericht zijn of waar

weinig toekomst in zit, zoals 'kantoor'. Allochtone jongeren stromen zelden door naar het hoger onderwijs: slechts 8,8% van de allochtone schoolverlaters, tegen 40% van de etnische EU'ers.

Zo komen allochtone jongeren vaak vrij laag geschoold op de arbeidsmarkt terecht. 42% van de allochtone schoolverlaters die zich bij de VDAB inschrijft is laaggeschoold, tegen 16% bij 'etnische EU'ers'. Waar dit voor de eerste generatie Turken en Marokkanen geen probleem was (zij waren uitdrukkelijk geselecteerd om de laag geschoolde arbeid te doen, waar toen veel aanbod aan was) zitten de laaggeschoolde jongeren van nu in een totaal veranderde samenleving. Laag geschoolde arbeid is verhuisd naar lage loonlanden; onze economie is zich vooral gaan richten op de dienstensector en een kenniseconomie voor hoger opgeleiden. De laaggeschoolde jobs zijn schaarser, én de concurrentie met laaggeschoolde Belgen is groter. 38% van de werkzoekende Turken en Marokkanen blijft zo werkloos, tegen 7 % onder de autochtone Belgen. Wanneer de algemene werkloosheid stijgt, is dit ten eerste bij de Nieuwe Belgen.

Discriminatie op de arbeidsmarkt blijft ook een oud zeer, en verloopt volgens verschillende onderzoeken vaak vrij subtiel: beweren dat een vacature al is ingevuld, de vereiste kwalificaties van sollicitanten plots verhogen om bepaalde kandidaten uit te schakelen, bijzonder kledingvoorschriften opleggen die de werknemer niet kan aanvaarden, klanten aanhalen die niet door buitenlanders bediend willen worden,...

Als ze tóch een job vinden, komen ze vaak terecht in de onderste lagen van de arbeidsmarkt. Jonge allochtonen blijven ondervertegenwoordigd in sectoren als financiële diensten, informatica, water-gas-electriciteit, post- en telecommunicatie, chemie, studie- en consultingsbureaus, openbare diensten,... maar zijn oververtegenwoordigd bij interimkantoren, schoonmaakbedrijven, bouw, horeca, gezondheidszorg,... Het zijn vaak jobs met een hoger risico op werkloosheid, lagere lonen, slechtere werkomstandigheden en meer jobonzekerheid.

Veel allochtonen van de tweede en derde generatie kampen zo met een laag inkomen. En dat zet achterstelling op andere gebieden in gang. Zo zullen ze besparen op gezondheidszorg: 30% van de mensen van Turkse en Marokkaanse origine schat de algemene gezondheid in als redelijk tot zeer slecht, wat veel hoger is dan bij de Belgen (19%). Bijna 25% heeft ooit gezondheidszorg uitgesteld omwille van geldtekort, tegen 5% onder de Belgen. De gezondheid van allochtone ouderen is slechter dan die van Belgen. Ze worden, door jarenlange tewerkstelling in de mijnbouw en de zware industrie, vaker geconfronteerd met beroepsziekten (zoals stoflong) en zijn vaker slachtoffer geweest van arbeidsongevallen. Weinig middelen betekent ook dat er niet kan geïnvesteerd worden in degelijke, gezonde woningen. Zo'n 50% Turken zijn eigenaar van een eigen huis, tegen zo'n 30% Marokkanen. Vaak zijn die woningen echter van mindere kwaliteit. Meer dan twee huishoudens op vijf waarvan de referentiepersoon van Turkse of Marokkaanse herkomst is, beschikken over weinig leefruimte en één gezin op drie leeft naar verhouding in een te kleine woonst.

Er is echter **ook goed nieuws**. Het bloeiend Turks en Marokkaans ondernemerschap legt de allochtone middenstand geen windeieren. In de Provinciestraat is dat opvallend: in deze straat zijn talloze voorbeelden van succesvolle bakkers, slaggers, viswinkels en kruideniers. Er zijn steeds meer jongeren van Turkse en Marokkaanse origine die wél gaan verder studeren en een voorbeeld vormen voor hun omgeving. Vooral meisjes slagen daar goed in.

Om de achterstelling aan te pakken, zijn ook tal van grote en kleine projecten in de stad actief. Een voorbeeld daarvan is sociaal uitzendkantoor Instant A, wat verder in de Provinciestraat. Het is een samenwerking tussen Vedior, t-interim en Labor X. De werking richt zich op laaggeschoolde jongeren tussen 16 en 30 jaar. De interimkantoren spelen jobaanbiedingen door en de sociaal begeleiders van Labor X gaan op zoek naar de geknipte kandidaat. Voor en tijdens de job krijgen de jongeren extra begeleiding, onder meer in hun zoektocht naar nodige vooropleidingen en bij de opstelling van hun CV's en sollicitatiebrieven. Ook in andere steden is Instant A actief.

Bronnen:

OASES, Armoede bij personen van vreemde herkomst gecijferd, oktober 2006, Van Robaey B., Perrin N. e.a.

Thuis in de stad, Soort bij soort: over de ruimtelijke concentratie van maatschappelijke achterstelling, www.thuisindestad.be/html/buurt/bewoners/soort.html

Lampo J., (1989), Stadsboek Antwerpen, uitgeverij Kritak

POD Maatschappelijke Integratie, Dynamische analyse van de buurten in moeilijkheden in de Belgische stadsgewesten

Antwerps Minderhedencentrum de8 vzw, **Achterstand van zaken: etnisch-culturele minderheden in Antwerpen doorgelicht**, mei 2008